

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XIII. Miserabilis tot hominum in diluvio interitus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

Pf 77. v. 65. excitatur tamquam dormiens, tamquam potens crapulatus à A
vino, confurgit in hostes. Non jam hostiæ, non veniæ,
non gratiæ, sed Dei vindictæ iustissimæ locus est. Quod
si quid vindictæ debeamus de vini, nec modus, nec tem-
pus, nec locus ullus est effugiendi. Verissimus Tobias,
Non est, inquit, non est qui effugiat manum tuam. Eximè, &
ad rem sapienter dixit Zonaras: qui muneris non obli-
ta Dei vindicta, tametsi lepto gradu procedit, venit tandem. Uti
fur subinde magistratui se ultro ingerit, & supplicii of-
fert, vel invitus. Ita Nemefim divinam nusquam est ef-
fugere. Adscendis in caelum? expectat te. Abis ad infe-
ros? iam adest. Maris extrema petis? Prævertit te. Quo-
cumque fugias, sub unguibus jam captus hæres. Ita
Noëmi tempestate effugium non erat ullum. Non est sa-
pientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum.
Dubium non est ullum, quin plurimi metu, alii provi-
dentiæ extemporales domos transtulerint in altissimos
montes, quod credi poterat non perverturam cluviem.
Frustra omnia, nil opis superest, auxilium omne concidit,
præclii tempus omne perit. Jam actum est. Aga-
mus, dum licet, penitentiam.

§. IV.

Sed antequam ipsum diluvii spectaculum horren-
dum in oculos, inque animum admittamus, Elegio-
graphum veterem de diluvio, quod vocabant, Deuca-
lionæo canentem audiamus. Hoc metrum est, sed he-
rois pedibus instructum:

*Pena placet diversa genus mortale sub undis
Perdere, & ex omni nimbo dimittere calo,
Protinus Bolis Aquilonem claudit in antris,
Et quacumque fugant inductas flumina nubes,
Emititq; Notum, madidis Notus evolat alis,
Terribilem piccâ tectus caligine vultum,
Barba gravis nimbo, canis sicut unda capillis,
Fronte sedent nebula, rorant pennæ, sinisque.
Utque manus late pendencia nubila prestat,
Fit fragor, & densi funduntur ab æthere nimbi,
Nuntia Iunonis varios induta colores
Concipit iris aquas, alimentaque nubibus affert,
Sternuntur segetes, & deplorata colonis
Vota jacent, longiq; perit labor irritus anni.
Nec calo contenta suo est Iovis ira, sed illum
Ceruleus frater jurat auxiliaribus undis.
Convocat hic amnes, qui postquam tecta tyranni
Intravere sui, Non est hortamine longo
Nunc, ait, utendum, vires effundite vestras;
Sic opus est, aperite domos, ac mole remotâ
Fluminibus vestris totas immitte habenas.
Iusserat, hi redeunt, ac fontibus ora relaxant,
Et desinato volvuntur in aquora cursu.
Ipse tridente suo terram percussit, at illa
Inscemuit, motuque vias patefecit, aquarum.
Exspatiata ruunt per aperos flumina campos,
Cumque satis arbuscula simul, pecudesque virisque,
Teræque cumque suis rapiunt penetrata sacris.
Siqua domus mansit, potuitq; resistere tanto
Indejecta malo, culmen tamen altior hujus
Unda tegit, pressaq; latent sub gurgite turres.
Tamque mare & tellus nullum discrimen habebant:
Omnia pontus erant, deerant, quoque littora ponto.
Occupat hic collem, cymbâ sedet alter adunca,
Et ducit remos illic ubi nuper arârât.
Ille super segetes, aut mersæ culmina villo
Navigat, hic summâ piscem deprêndit in ulmo.
Figitur in viridi (sic fors tulit) anchora prato,
Aut subjecta tegunt curvæ vineta carinae,
Et modo quâ graciles gramen carpere capella,
Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ.
Mirantur sub aquâ lucos, urbesque domisque
Nereides, silvasque tenent Delphinos, & altis*

*Incurant ramis, agitantque robora pulsant.
Nat lupus inter oves, fulvos rebit unda leones,
Unda rebit tigres, nec vires fulminis apro,
Crura nec ablato profunt velocia cerro.
Questisq; duâ terris ubi fissere possit,
In mare lassatis volucris vaga decedit alis.
Obruerat tumulos immensa licentia ponti,
Pulsabantque novi montana cacumina fluctus.
Maxima pars undâ captur; quibus unda peperit,
Illos longa domant inopi jejunia victu.
Hæc ludicra in antecessum videbantur præmittenda.
Nunc animum in nimis quàm serâ defigamus.*

CAPUT XIII.

*Miserabilis tot hominum in diluvio
interitus.*

Spectaculum iræ divinæ inauditum, infandum, ni-
smilque horribile hoc capite proponendum, quod
Geneseos scriptor paucis executus, Factumque est, inquit,
diluvium quadraginta diebus, & quadraginta noctibus super
terram, & multiplicatae sunt aquæ, & elevarunt arcam in
sublime à terrâ. Hebraeus Plâtes rex David quàm pavi-
dus dixit: *Quis novit potestatem iræ tuæ, & præ timore iram
tuam dinumerare?* Fulminatrix est ira Dei, quam nulla vi
arceat. Iratus Deus ob unicum peccatum hominis unice
omnem humanam gentem capite damnavit, & morti æternæ
addixit, omne vivendi spatium laboribus, miseriis, do-
loribus, ærumnis infânitis opplevit. Arguentum iræ
multo quàm vivacissimæ. Quæ tamen hic non consistit,
sed insuper mortales innumeros morte primâ sublatis
in alteram eamque æternam præcipitat, flammis objicit
æternis. Hoc profus humanam intelligentiam excedit.
*Quis novit potestatem iræ tuæ? Et quis non timebit eam, & Rex
gentium?*

C Ira Dei non præcipitat, ubi autem sumpsit initium,
in furorem crescit implacabilem. Hinc David rex to-
tius precatur: *Dominè, ne in furore tuo arguas me. Annis
Deus quingentes iram æquissimam cohibuit. Erupt de-
eum tot annis compressum fulmen. Nihilominus cum
irascitur Deus, misericordiam recordatur. Quod idem
Hebraeus Plâtes confirmans, tratus es, inquit, & miserum
es nobis. Hæc ipsa Dei gravissima ira summae habuit mix-
turam lenitatis. Potuisset Deus tam perditæ malos mo-
mento mergere, noluit tamén bonitas divina subitis eos
fluctibus obruere, sed aquas iussit sensim crescere, ut
esset etiamnum respiciendi spatium, dum aquæ om-
nium montium cacumina superarent.*

Josephus diluvii mentionem injiciens, *Hujus diluvii, descriptum
ait, & arca meminerunt omnes barbarice historie scriptores.*
De eo explicando nos primo loco diximus, *Quis eo
tempore orbis status fuerit, quid impulerit Deum ad
omnem humanam gentem excidendam. Secundo lo-
co, in quantâ Noëmus gratiâ, quibus virtutibus orna-
tus, quàm Deo unice charus fuerit, quot annis immi-
nens supplicium prædixerit. Tertio, quantâ Deus ac-
curatione arcam singulaque ejus membra dictaverit,
quàm longam, quàm altam illam esse voluerit, quæ
contignationum discrimina, quo loco januam, quo fe-
nestram particulatim esse iussit. Quarto, quomodo
Noëmus denique cum familiâ, & omni pecore ingres-
sus, quis pecoris numerus, quâ Noëmus à Deo in arcâ
occlusus. Nunc ipsum sequitur diluvium, præcipue quo
modo immissum fuerit, explicandum.*

§. I.

Diluvii tempus sacra pagina hunc in modum deli-
quant: *Menfe secundo, septimo decimo die mensis, ruptæ sunt
omnes fontes abyssi magnæ, & cataraçtæ cali aperte sunt,
& facta est pluvia super terram quadraginta diebus & quadra-
ginta*

ginta noctibus. Primus Hebræorum mensis Yar Marsonane appellatur, nostratem Martium & Aprilem occupat. Secundus Nisan Aprilis & Maii partes complectitur. Ita diluuium mense Majo cœpit, anno ab orbis conditi principis millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto, cum Noëmus annum ætatis sexcentisimum jam expleisset. Idcirco autem omnium amœnissimo mense Majo initium sumpsit eluuius, ut luculentè doceret Deus, causam intruentium aquarum non esse naturalem, sed id iussu suo fieri, idque sub ætatis principium, quo calor & siccitas solerent inualescere. Ut igitur tantò maiore dolore torqueretur obtinata impietas, tantòque acerbior flagitia vindicarentur, tempore anni amœnissimo rapiuntur ad supplicium, quo sibi lera omnia polliciti edebant & bibebant. Moriendum miseris, cum maximè cogitarent genio ac voluptati vivere.

Hoc Nabuchodonosori, hoc Amano, hoc Herodi, hoc Epuloni purpurato, hoc aliis innumeris evenit, cum potentiam & opes, cum favorem & dignitates, cum delicias & voluptates avidius inhiarent, perdidit. Ita futurum Christus apertissimè prædicens, *Quà horâ, inquit, non putatis, Filius hominis veniet. Quod confirmans Paulus, Cum enim, inquit, dixerint pax & securitas, tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habentis, & non effugiet.* Incredibilis prorsus mortalium ea est cæcitas. In aliâ re nullâ, præsertim pecuniariâ, eventibus incertis fidimus. Omnium vox est: Non fido, non fido; da syngrapham, da chitographum, subscriptionem volo, certus, securus esse cupio. Tu meam pecuniam petis? ego verò non solum tuam fidem, sed tui chitographi cautionem exigo; pecuniis meis plenissimè cautum volo. Tanta est in locandis aut cominodandis nummis accuratio nostra. At verò in rebus animi (hæc, obsecro, probè notentur) & in iis quæ felicitatem perpetuam, aut exitium æternum spectant, planè incuriosi, oscitantes, somniculosi, negligentes sumus. Indiligentia vix umquam laudanda. Nil autem æquè vituperandum, aut adeò nocivum, quàm rei maximè necessariæ incuria, quâ nos maximè laboramus, cum de thesauris & deliciis agitur æternis. Et quod culpam insuper plurimum auget, quando etiam, idque sapius, & quidem à fidelissimis monemur, nihilominus tamen ad frugem sapere negligimus, & expertes curæ securum evum agimus. Quo nomine hos animi sensus compellem, fatuitatis & stultitiæ, an cæcitatibus in infaniam? Hos tales

deplorans Hieremias, *Remuerunt, inquit, accipere disciplinam, nam, induraverunt facies suas supra petram, & noluerunt reverti. Ego autem dixi: Forsitan pauperes sunt & stulti, ignorantes viam Domini, iudicium Dei sui. Ibo igitur ad optimates, & loquar eis: ipsi enim cognoverunt viam Domini, iudicium Dei sui: & ecce magis hi simul confregerunt jugum, ruperunt vincula.*

Ita diluuium mense Majo, idque octavo die Maii, ut Scriptorum nonnemo censet, eo eertè tempore cœpit, quò minimè supplicium hoc metuebatur. Ita rupti sunt omnes fontes, & cataraçta cali aperta sunt. Et facta est pluvia super terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus. Follæ, antra, specus, omniæque aquarum receptacula repleta sunt, maria omnia, suis terminis egressa, effuderunt sese, quidquid latuit aquarum sub terrâ, erupit; omne barathrum, omnis aquarum matrix voragine omnes ebullierunt; abyssus ad flumina & maria venis pertingens aquas torâ vi vomuit, in aquarum locum aer succellit. Hæc aquagia, has undarum cellas Rex caelestis aperuit in supplicium tot noxiorum capitum. Nec enim infernè solum, sed & supernè ruebant flumina, cataraçta cali aperta sunt. Perinde si dixisset Deus: Utrumque vos impugnavo, includam ab omni parte, undequaque mors capros in sua retia compellet. Ita Deus aquaria sua in noxios effudit, ut ipso illapsu suo quasi dicerent. Jam

A tempus est puniendi; lætatur summam hominum nequitiam tandem ad finem perductam.

En, obsecro, quæ Deus armamentaria in nubibus, & sub terrâ abdidit. Miraris ea Jobus, *Numquid ingressus es, inquit, thesaurus nivis, aut thesaurus grandinis aspexisti? Quæ preparavi in tempore hostis, & in diem pugne & belli.* Utrumque hoc armamentarium Deus aperuit, & tamen ad cucullum pulverarium non pervenit, nec enim opus; aquariam turrim sic nutu movit, & si omnes nubes, totusque aer colliquatus fuisset. Flavius Iosephus *Antiquit. Iudaic. c. 4.* jugularitrices has aquas describens, *Ceterum, inquit, Deus signo dato imbres emisit, qui cum quadraginta continuis diebus ruerent, ad quindécim cubitos aqua super terram exiit, quæ causa omnem salutem ademit, non habentibus quò sese in tutum recipere.* Cum vindictæ tempus appetit, Deus paratissimus est ad puniendos noxios, ad perdendos hostes. Conditor supremus est, Jobo teste, *Qui ligat aquas in nubibus suis, ut non exumpant pariter dorsum, si continuerit aquas, omnia siccabuntur, si emisit eas, subvertent terram.*

B Emisit, subverterunt. Habenas aquis laxavit, & tam ex alto, quàm ab imo ruebant impetu, idque, ut diximus, anno mundi millesimo sexcentesimo, quinquagesimo sexto, octavo die Maii, cum Noëmus annum ageret sexcentisimum. Atque hæc de diluuii tempore. Nunc ipsæ turbæ pereuntium contemplandæ.

S. II.

E Mittamus in orbem oculos, iisque solleter & attentè contueamur, quomodo ubique locorum homines passim ab aquis abrepti, ubi diu restiterunt, succumbant demum & suffocentur: non potuisset non animo percelli & dolere, quisquis vel parrem tragediæ tam lugubris spectasset. Quàm graviter afficit animum, vel unicum hominem videre morientem: tor turbas miserimè pereuntes cernere, quis sine gemitu ac lacrymis potuisset? Idcirco Deus hanc etiam ob causam Noënum tam sollicitè inclusit, ne, si veller, aspiceret posset tor cadentia funera. Nos etiam in tuto Mifericordiæ clivo locati consideremus non perfunctoriè extremam hanc calamitatem, spectaculum luctuosissimum. Videamur nobis videre sensum crescentem aquam, huc illuc discutantes homines, seminudos, pavoris plenos, pæne insanos, semimortuos. Matres rapiabant parvulos, sed quò fugerent nesciebant. Alii mensam deseruerunt, effugii locum indagantes. Alii, quantumvis ægri, lectulis exculli prostraverunt in apertum, ut locum quaerere securum, nusquam inventuri. Alibi, ut sese casus subiti dabant, vir manu trahebat uxorem, illa puerulum, uterque prolem vehabant, dorso enisuri in altum, sed in lubrico labuntur, cadunt, hauriuntur. Alibi familiæ totæ subitis fluctibus oppressæ, eo ipso loco sepeliuntur. Multi supremum tectum, alii quas potuerunt celsissimas arbores conscenderunt. Alii perreptârunt in montes, sed nec ibi effugium ullum. Hinc illinc jam verè naufragi de tabulis, quas rainistrabat necessitas, certabant, ad ius illis, sed exiguo tempore, denique nihil poterat tueri pereuntes. Alii natantia jam cadavera cernebant, nec aliud fatum serò lacrymantes expectabant. Nunchi, nunc isti, nunc illi, nunc alii ab undis abripiebantur. Ingens ubique fletus, clamor, ejulatus, mugitus, ululatus, horrenda ubique desperatio. Nulla jam domus, nullum tectum, nulla arbor, mons nullus servare potest certæ neci destinatos. Assilientes fluctus veluti dracones, aut immanes ceti glubiebant noxios. Pavor, angor, horror maximus occuparunt omnia. Miserandæ morientium voces locis omnibus audiebantur. Mutuam quidem opem implorabant, & verò etiam juvare laborabant, sed irrito conatu: dum clamare & ululare, abripiuntur fluctibus & merguntur. Huic inevitabili mortis necessitati vis nulla

valuit resistere. Horis singulis incrementum sumpsit calamitas. Spectaculum pereuntis orbis atrocissimum.

Hic altā mentē pertractandum, qui tandem aliqua sese prodiderit pœnitentia, sed nimium sera; dolent, sed frustra, Noëmo non parasse. Nunc animo commoventur, quod optimum senem ut fatuum irriserint. Nunc undique acclamatur: Quam felix es tu cum tuis, ô Noë, quam vera vaticinatus es! Oram etiamnum pateret arca, quam tolerantē famem & sitim ferremus omni vitā, modò in illā liceret vivere. Potuissēmus illā recipi, si voluissēmus. Sed negleximus, minis non credidimus, improbè insanivimus. Eheu! quam fecimus malè! Ah! si Deus etiamnum nostris misereatur! Hæc bene, sed nimium serò: Serò sapiunt Phryges: diu satis expectatum. Sæculum totum in pœnitentiam concessum. Erant qui monebant, qui erudirent, qui frustra prædicarent, sed non erant qui audirent. Cunctantem Deum impulsistis ad expectandas pœnas. Jam parendum est satis.

At contra plurimi haud dubiè, velut jam ad ortum detrusi, impias voces, iactant in Deum, veluti sævum & crudelē tyrannum, qui tot homines velut catellos recēns natos mergeret: ita undis occupati, ut nec reformare quidem voces impias liceret.

Diluyio quantum sit malum peccatum mōstratur.

Greg. lib. 16. moral. c. 31.

Hinc verò dicamus, Christiani, quid demum mali sit peccatum, quod orbem universum in extremas deduxit calamitates. Hinc etiam liquet, in quas iras exardescat Deus, si peccatis non ponatur modus & finis, si cohortationes flocci pendantur, si sola curæ sit voluptas, emendatio serā sequatur nulla. Hæc vivendi temeritas solam cogitat Dei misericordiam, iustitiæ oblita. Quod accuratius expendens Gregorius, *Quisquis eum, inquit, iustum nunc non timet, postea non valet invenire misericordem, & omnipotentis Dei misericordia dicitur ejus non recordari, qui omnipotentis iustitia fuerit oblitus.* Hæc vana certè somnia solantur, dum sibi ipse idēipsum promittit: Nondum eò periculi res deducta est: ubi ad extrema venero, Deus, spero, non omne tempus mihi præripiet, spatium ad colligendum me habebō. Sed numquid tempus & spatium est ei negatum, qui licet repente opprimatur, duros tamen, trêve, quatuorve, ac plures etiam annos, ut respiceret, monitus, dum rediret expectatus est? At speratâ totiè misericordiâ, neglectâ gratiâ, insurgit demum iustitia, punit vindicta. Ita Deus denique obliterat, delet, eradit, abolet, expurgat fame, ferro, peste. Ita eluendum est scelus obstinatum. Quod si tale sit diluvium aquæ in terrâ, quale diluvium erit

Pf. 65. v. 5. flammæ in gehennâ: Quam terribilis Deus in consiliis suis super filios hominum! Qui convertit mare in aridam, & aridam in mare. Mirabiles elationes maris, mirabilis in altissimis Dominus.

S. III.

Quid ergo fiet supremi iudicii die, qui similiter omnes obruet ex improviso? Id Christus ipse in divinis concionibus suis in exemplum commemorans, *Sicut enim erant in diebus Noë, ita erit & adventus filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes usque ad eum diem, quo Noë intravit in arcam, & non cognoverunt, donec venit diluvium, & tulit omnes: ita erit & adventus filii hominis. Quò cunctantius Deus ad sumendum supplicium descendit, eò terribilius. Et quemadmodum in iram vehementer accensus, præ irâ membris omnibus tremit, ita Deus in omnibus creatis rebus, ut aliqui sentiunt, terrores concitatos & iracundos præ se tulit. Cælum omne infremuit, audiebantur crebra tonitrua, fulgura & fulmina emicabant, atratus incessit æther atris nubibus vestitus, perinde si diceret: Funus orbis vobis omnibus indictum, cui ducendo Deus suas faces & tædas, fulgura & fulmina accendit. Ad extremum flere cepit, & gran-*

Mat. c. 24. vers. 37. & seqq.

dibus guttis terram obruere: nec mirum, ipse Dominus tactus dolore cordis intrinsecus. Atque ut mortentis orbis funestissimum luctum attentius commeditur:

Fingamus animo in editissimi montis vertice nos stare, & inde oculos in omnem partem circumferre, & vegetissimo visu acutum cerbere, quam tristi spectaculo viri, feminae, liberi, seges, juvenes, huc illuc per montium juga velut amentes & rabiosi discursent, & asylum ab aquis jam vicinissimis investigent: interim inundatio magis magisque excrestat; jamque domos, castra, pagos, oppida, civitates tegat, & quidquid residui vivit, impetu abripiat, & in imum mittat gurgitem, jamque pœne summorum montium capita horribilis eluvies transcendat. Hinc inde simul audiantur voces: Pereo, absumor, obruor, mergor, morior. Spectaculum luctus plenissimum.

Sed, ô Christiani, etiam nos nostrum hauriet diluvium; mari mortuo submergemur omnes, in ipso brevi opprimemur lectulo. Et forsân hoc diluvium jam genua, jam lumbos, jam collum tangit. Eximie Anselmus & Bernardus tam nostrum hoc diluvium, quam præteritum illud oratione complexi sunt: *Auguste erant via undique reprobis. Suprà iudex iratus, infrâ chaos horrendum, à dextris peccata accusantia, à sinistris demonia ad supplicium trahentia; intus urens conscientia, foris mundus ardens. Deprehensus miser, quò effugies? Latere impossibile, apparere intolerabile. Sed quæris, quis te accusaturus sit? Totus mundus, qui offenso creatore omnis creatura odit offendentem. Rogo, inquit Bernardus, quid inter hac mentis erit peccatoribus, qui nunc letantur cùm malefecerint, & exultant in rebus pessimis? Quid, inquam, animi tunc habebunt, ardentibus elementis, terrâ debescente, & hiato terribili chaos demonstrante tartareum, consurgentibus mortuis, & iudice illo, cui Pater omne iudicium dedit, cum omnibus Angelis cæli adventante? Miserum me, dum hac scribo, hument oculi, & cor timore palpitat. Sed hic iterum pensum solvimus, & geminum Dilectum in coronidem adiungimus documentum.*

I. Mortem ubique expecta, nam & illa te expectat ubique. Bone Deus, quam cautè, quam sollicitè fugimus, cùm mortuum hoc mare vicinum sentimus, cùm mortuus lecto affigit, ligari nos, uti, secari sustinemus, nec ullius amatorem pharmaci horremus, toleramus omnia, modò vitam tueri liceat. Sed etiam si viridem colliculam aliquanto tempore teneamus, mortis tamen assilum non evademus. Fatale hoc diluvium tandem os occupabit, & auferet. Decretum istud nemini evitare licet. *Statutum est, quidquid contra moliamur, statutum est hominibus semel mori.* Quod sapiens illa Theocritus familiariter omnium auribus instillans, *Omnes morimur, & unumquodque inquit, & quasi aquæ dilabimur in terram, quæ non revertitur.* Uti nix ad solem liquefcens assidue defluit, dum evanescat, sic vita nostra horis omnibus sui aliquid perdit, dum tota defluat. Hodiernâ certè brevius est vivendi spatium, quam hesternâ die: pars bona defluxit, dilabimur, idque jugiter & sine morâ. Mortem igitur ubique expecta. Respice, à tergo te sequuntur fluctus qui rapiant vitam; Respice, mors ponè te stat; Respice.

II. Vitam continuè emenda. Isidorus calcar admovent, & in hanc mentem perpellens, *Festinare ad Deum, inquit, unusquisque debet dum potest, ne, dum non vult cum potest, de velit cùm non possit. A malo in deterius vadit, qui tempus non habet sibi ad pœnitentiam indulgentem, ad libertatem pravi operis revertentem.* Noëmus quantò minùs sceleratos homines sibi parere, & quantò magis eos vitiorum dulcedini succumbere vidit, tantò magis & regendæ familiæ, & perficiendæ arcæ attendit. Lapis quò propior terræ cadit, eò fertur concitator. Sunt cerei, qui quò magis ad finem tendunt, eò luculentiorē præbent flammulam. Ita omnino vita nostra quò magis defluit, ad excessum eò

sefe ardentior erigat ad Deum. Quisque sibi ipse dicat: En, huic tuo centro, terra, sepulchro quotidie tendis vicinior. Festina igitur, & quò propinquior es fini, eò expeditior tende ad Deum. Dilavium sepelit obstinare improbos.

CAPVT XIV.

De Noëmi in Arcâ laboribus, & de aquarum incremento.

Athenis in solemniore convivio viri feminæque mixtim confederant, virgines & matronæ pleræque omnes sibi & purpurillo pictæ. Cùm autem convivium suam hilaritatem ludo jocisque jam maximè explicaret, convènit inter convivas risui augendo circulares facietas admittere. Hic una feminarum ceteris longè formosior, nec sibi fucata, hoc consilii dedit. Pelilavium aquâ plenum adferri jussit eâ lege, ut omnes in orbem convivæ à summo ad imum faciem lavarent. Ita illius unius forma inter omnes feminas in hoc balneo se insignissimè probavit, ceteræ tamen faciem parcente manu lavarent, pigmentorum tamen & cerussæ fucum maculis contractis cogebantur fateri.

Diabolus Noëmi ævo ita orbem ad suas leges formaverat, ut perpetuè celebrarentur epulæ, assidua agerentur convivia. In his veterator factitios colores facillimè vendidit. Nihil dubii est, quin in conviviis illis & symposiis omnis generis petulantia, levitates, nequitia, proturvitates, lasciviz ac libidines acroamatum vicem usu & more fuerint receptæ, hilaritatis & recreationis nomine fucata. Hoc enim stygius myrpolâ solet, ubique locorum vitia, non ut vitia, sed ut mores honestâ specie, titulo, nomine velatos vendit. Ita nequam pigmentarius cerussatam cutim, purpurillatâs buccas nulgum non ostentat, vitia virtutis prælinat colore.

Hoc diaboli sibi, hanc cerussam & purpurillum istud acheronticum diutius Deus tolerare nequirit, sed copiosam effudit aquam in orbem, ut elueret factitios hos scelerum colores, & aboleret tot flagitiorum turpitudines. Noëmus ex tantis millibus se Deo eximè probavit. Ille quidem in arcâ ab inundantibus aquis securus, ei tamen in ligneo hoc sepulchro plurimum laboris & ærumnarum erat tolerandum. Quod hoc capite, & unâ inundationis incrementum exponemus.

§. I.

Nemo quæserit, quid Noëmus tanto tempore in arcâ fecerit. Annum & dies septemdecim in arcâ latuit, ut infra demonstrabimus. Deus illi non permisit in otio esse. Dies noctesque abundè habuit cum suis quod ageret. Expendamus aliquantulum viri labores. Convictus Noëmus nimis multos aluit. Plusquam septingentis animalibus cibum potumque subministravit. Neque verò omnibus ex unâ eadèque ollâ, uti fit pluribus contubernalibus, inferre potuit ferula; suam cuique mensam, suum pabulum parare debuit, prout specie, vel ipso etiam genere, distinctæ erant animantes. Nec solum pabulum afferre, & suam cuique offam obsequare, quotidiani officii erat, sed fimetum insuper efferre, stabulorum sordes purgare, & ne quid deficeret, singula quorumque domicilia quotidie lustrare. Ita Noëmus cum filiis suis famulus erat pecuarius, ancillæ pecuariae cogebantur esse quatuor feminæ, Noëmi & filiorum conjuges. Ita Paulinum illud quotidianum fuit:

1. Cor. c. 6. In multis tribulationibus, in laboribus, in patientiâ multâ: Præsertim eo loci, quo nec auræ nec luminis penetrare licuit, ubi nihil liberioris prospectus, ubi fætor animalium tantus, ubi merum stabulum. Chrysostr. tom. 25. in hæc animo volvens, Ego autem, inquit, super omnia virtu-

Atem iusti admiror, Dominiq; bonitatem & ineffabilem misericordiam, quando considero, quomodo puerit versari in medio bestiarum, leonum dico, & pardorum, & aliarum immittum ferarum. Qui tandem ista, & quidem tanto tempore ferre potuit, tam fenebricoso carcere, sepulchro tam færido inclusus? Nil erat, quod gaudio, recreationi, solatio esset, nisi hoc unicum: In manu Dei sumus. Si placeat Deo, servabimur; sin minus, in arcâ etiam perire possumus. Imperium divinum & Voluntas unice solabantur. In ceteris omnibus laboris & molestiarum plurimum. Et quamvis alia omnia nihil turbassent, diurna tamen nocturnaque arcæ inquietas, & assidui fluctuum assultus, satis superque homines captivos afflixissent. Quod pariter expedit Chrysostr. tom. 25. in

B Anno toto, inquit, novum & rarum illum carcerem inhabitavit: neque aërem respirare valens. Quomodo? unde quaque enim arca munita erat: quo modo subsistit? quo modo duravit? dic mihi nam si ferrea & adamantina illi fuissent corpora, quomodo potuissent, qui neque aëre fruebantur, neque vento, qui non minus quam aër ad refocillanda corpora nostra factus est, neque oculos pascere poterant, aut calis, aut terra floribus picta spectaculo? Quomodo non excacati oculi eorum qui tam diu ibi egerunt? Et si humanis rationibus hæc deprehendere volumus, & illud cogitandum, unde fluvialis & potabilis aque copiam habebant in arcâ viventes? Et ut hæc præteream, quomodo potuit iustus ille cum filiis & uxoribus conversationem cum feris & aliis animalibus ferre? quomodo tulit fetorem? quomodo tulit cobitationem? Præterea quid passus est, quando apud se recogitabat solitudinem, vastitatem, vitam illam doloribus plenam, omni solatio undequaque destitutam, neque colloquio neque aspectu jucundam: & ignorabat, quanto tempore ferenda in illo carcere conversatio, sic enim strepitus aquarum, & estus timorem in illo quotidie crescentem generabat. Quid enim jucundi suspicari ipse poterat, qui videbat centum quinquaginta dies aquas in eadem quantitate manentes, & in altum elevatas, & non subsidere.

C E triplici argumento discimus aquas supra fidem humanam crevisse. Primum è lacra paginæ verbis illis petitur: *Multiplicate sunt aquæ, & elevarunt arcam in sublime à terrâ.* Vis aquarum ingens fuerit necesse est, quæ tam obstupescendum pondus attolleret, uti naves attolluntur à mari. Credibile profus, Noënum eo artificio arcam ingentibus trabibus, tamquam bafibus impositam struxisse, ut aqua subiens molem elevare illam & veluti succollare poterit, ne in alterutrum larus vergeret, sed æquilibrio ferretur. Indicium incrementi secundum: *Vehementer mundaverunt, & omnia repleverunt in superficie terre: porro arca ferebatur super aquas.* Hugo Victorinus opinatur arcam ad cubitos novem, Liranus ad duodecim aut tredecim cubitos aquis mesam natasse. E divinis libris nil affirmandum. Tertium diluvii incredibiliter crescentis indicium: *Et aquæ prævaluerunt nimis super terram, aperti sunt omnes montes excelsi sub universo calo.* Nullo penitus excepto, nec eo, qui nubes transcendit, Olympo.

Admirandum illud, quod additur: *Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes quos operuerat.* Hoc denique fato quidquid vixerat, sepultum est. Quod auctoritas divina gravissimè testatur his omnino verbis: *Consumptæque est omnis caro, quæ movebatur super terram, volucrum, animalium, bestiarum, omniumque reptantium, quæ reptant super terram. Universi homines, & cuncta in quibus spiraculum vitæ est in terrâ, mortua sunt.* Præter morem copiosus hic est sacer historicus, perinde si dicat: Tam formidandos eventus non capir humana levitas, nisi eadem bis terve reperantur & inculcentur: ea enim hominum incuria est, ut damnis alienis non facile moveantur; tunc dolent, cùm suis capiuntur malis. Idecirco prioribus sat claris addendum: *Et delevit omnem substantiam, quæ erat super terram ab homine usque ad pecus, tam reptile, quam volucres cali; & deleta sunt de terrâ. Remansit autem solus Noë, & qui cum*